

Helsingborgs kommun

kontaktcenter@helsingborg.se

2018-10-22

1 (21)

Dnr-2018:6353

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Svensgårdsskolan i Helsingborgs kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Svensgårdsskolan avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men lämnar framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Svensgårdsskolan i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling av undervisningen, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande delar:

- Att rektorn i högre utsträckning leder och organiserar det pedagogiska arbetet så att det sker ett lärande i kollegiet som ger avtryck i undervisningen.
- Att rektorn påbörjar ett systematiskt jämställdhetsarbete.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Eleverna ska ges förutsättningar att vara delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande. I detta ingår att eleverna får medverka vid planeringen och utvärderingen av undervisningen.

Trygghet och studiero

Utbildningen präglas i hög utsträckning av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i hög utsträckning.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 25 mars 2019 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se eller per post till, Skolinspektionen, [Box 156, 221 00 Lund](#). Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– 2018:6353) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd för våra bedömningar:

1 kap. 5 §, 2 kap. 9 och 10, 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Kunskaper och lärande, Varje skolas utveckling

Lgr 11, 2.8 rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling av undervisningen, men utvecklingsområden finns.

Skälen för bedömningen är att rektorn följer upp skolans resultat ur ett helhetsperspektiv och fördelar resurserna utifrån de behov som identifieras. Samtidigt behöver rektorn ta ett tydligare ansvar för att leda och organisera det pedagogiska utvecklingsarbetet på skolan. En del i detta är att uppmärksamma i vilken utsträckning flickor och pojkar ges samma förutsättningar att lära och utvecklas. Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen kopplat till de iakttagelser myndigheten gjort inför och i samband med besöket.

Uppföljning och analys

Skolinspektionens granskning visar att rektorn på olika sätt följer upp och dokumenterar kunskapsresultaten samt skolans arbete med normer och värden och att utvecklingsåtgärder identifieras. Rektorn och lärare beskriver att uppföljning görs utifrån sammanställningar av betyg och resultat på nationella prov, betygskonferenser samt olika former av kartläggningar och enkätunderlag. Flera av de lärare som intervjuats säger att de är med och analyserar de resultat som arbetslagets elever uppnår men att de inte är med och analyserar resultat på skolenivå. Rektorn och elevhälsans representanter beskriver vidare att undervisningens följs upp via klassrumsobservationer som rektorn och specialpedagogerna genomför. Elevhälsan förklarar att deras del i detta arbete handlar om att titta på de anpassningar som görs för elever som behöver sådana, strukturen på undervisningen och sociala samspel elever emellan. Intervjuer med lärare och elevhälsan visar dock att det är främst den specialpedagog som arbetar mot de äldre årskurserna som gör lektionsbesök och att det oftast sker på initiativ av läraren alternativt utifrån ett behov som lyfts och diskuterats på elevhälsamötena. Specialpedagogen som ansvarar för de lägre årskurserna säger att hens uppdrag inte är tydligt kopplat till undervisningen. Rektorn säger att hen också gör lektionsbesök och ger som exempel att hen då fokuserar på hur läraren arbetar med lektionsstarten och i vad mån eleverna görs delaktiga i undervisningen. Rektorn säger att hen får input från arbetslagsledare och elevhälsan om något i undervisningen inte fungerar. Rektorn säger när det finns signaler om brister vad gäller undervisningens genomförande eller lärarens förhållningssätt har hen coachande samtal med läraren. Några lärare säger att rektorn tittar in i klassrummen kortare stunder men inte stannar en hel lektion. Elever i de äldre årskurserna som intervjuats delar denna bild.

I rektors ledningsgrupp ingår fyra arbetslagsledare och det är enligt rektorn i detta forum och i elevhälsoteamet som resultat analyseras och resursbehov diskuteras. Elevhälsans personal säger att resursfördelningen alltid utvärderas i december. Lärare som intervjuas säger att det finns resurser utlagda i arbetslaget som de själva kan

omfördela så som de bedömer vara bäst. Ett resultat av sådana resursdiskussioner är, enligt lärarna att det nu finns ett klassrum med resurslärare dit eleverna kan gå om de periodvis behöver extra stöd och hjälp. Ett annat exempel på att resurserna omfördelats är ökad tillgång till kurator.

Rektorn beskriver att huvudmannen är på väg att göra förändringar i hur skolenheternas systematiska kvalitetsarbete ska bedrivas. Skolenheterna ska framöver använda sig av så kallade utvecklingsdialoger och rektorn planerar att under läsåret implementera denna modell. Rektorn beskriver att de olika arbetslagen, under ledning av arbetslagsledaren ska föra en dialog utifrån tre prioriterade utvecklingsområden kring nuläge och orsaker till att det ser ut som det gör. Utifrån detta ska arbetslagen ta fram aktiviteter som ska leda till förbättring inom målområdet och också ange hur dessa ska utvärderas. Intervjuer med lärare och arbetslagsledare visar att detta arbete inom kort ska påbörjas och ännu inte funnit sina former och strukturer. En av arbetslagsledarna säger att arbetslaget ännu inte arbetar utifrån riktlinjerna i utvecklingsdialogerna och flera arbetslagsledare säger att de uppfattat att de kan välja vilket område de ska börja med. De säger vidare att det ännu inte finns en gemensam planering eller samlad dokumentation kring hur arbetet ska läggas upp och vilka aktiviteter som ska genomföras.

Skolans jämställdhetsarbete

Granskningen visar att rektorn inte leder ett samlat och strategiskt jämställdhetsarbete. Intervjuer visar att rektorn, elevhälsans personal och lärare generellt har låg kännedom om i vilken utsträckning könstillhörighet påverkar elevernas möjligheter att lära och utvecklas. Samtliga intervjuade känner till att flickorna når högre kunskapsresultat än pojkarna, men inte i vilken utsträckning, och inte om det skiljer sig mellan olika ämnen och lärare. Några lärare säger att de diskuterar vad skillnaderna kan bero på men att inga särskilda åtgärder vidtagits. Andra lärare säger att de inte analyserat vad skillnaden mellan flickors och pojkars resultat kan bero på.

Av Skolverkets statistik för läsåret 2017/2018 framgår att det genomsnittliga meritvärdet för flickor var 247,3 poäng och för pojkar 194,9. De senaste tre åren har skillnaderna mellan flickors och pojkars meritvärde varierat mellan som lägst 47,9 och som högst 57,9 poäng. Andelen elever som, oavsett kön uppnår kunskapskraven i alla ämnen har under flera år varit kring 70 procent.

Elever som intervjuats ger olika bilder när de får frågan om de tycker att flickor och pojkar får samma förutsättningar att lära sig i skolan. De yngre eleverna säger överlag att flickor oftare räcker upp handen och därför oftare får svara på lärarens frågor. De äldre eleverna säger att det är olika på olika lektioner och att det händer att pojkarna

är så stökiga att läraren får ägna dem mer tid. Några flickor säger att det är mer press på dem och att de därför måste vara mer fokuserade i skolan. En av eleverna säger att de på samhällskunskapen pratat om jämställdhet och en annan elev säger att deras klass gjorde det en gång när de hade en vikarie. Flera lärare säger att de inte gör någon skillnad i undervisningen utifrån vilket kön eleven har utan att de istället arbetar utifrån ett individperspektiv. En av lärarna berättar att hen på sin mentorstid arbetar med jämställdhetsfrågor i sin grupp och att hen börjat prata med eleverna om vilka förväntningar som finns på de olika könen. Läraren tror inte rektorn känner till det eftersom hen precis börjat med det arbetet. Rektorn uppger i intervju att hen inte driver något samlat arbete kring jämställdhet och inte har en klar bild över om, hur och när eleverna får möta ett sådant innehåll i undervisningen. Rektorn säger också att skolsköterskan och kuratorn har haft samtal i pojk- och flickgrupper utifrån behov. Det finns på de observerade lektionerna exempel på hur flickorna, genom att vara de som mest räcker upp handen, får ett större talutrymme än pojkarna vid genomgångar och läxförhör. Det finns också exempel från lektionsobservationerna att lärare fördelar ordet jämt mellan flickor och pojkar.

Pedagogiskt ledarskap

Granskningen visar att rektorn behöver utveckla det kollegiala lärandet på skolan. Även om de forum som finns till viss del används för att lärare ska dela med sig av sina erfarenheter har rektorn inte tydliggjort hur dessa ska leda till att undervisningspraktikerna förbättras. Rektorn säger att arbetslagen under föregående termin fått i uppdrag att hitta strategier för att öka inslaget av kollegialt lärande. Rektorn säger också att ambitionen är att det kollegiala lärandet ska återupptas men att det kräver tid, planering och struktur.

Intervjuer visar att rektorn organiserat det pedagogiska arbetet utifrån en idé om att utvecklingsarbetet ska initieras och drivas av arbetslagen. Lärare och arbetslagsledare beskriver i intervjuerna att rektorn har ett stort förtroende för dem och att arbetslagen i stor utsträckning får organisera sitt arbete utifrån de behov och förutsättningar som finns i arbetslaget. Några lärare menar att rektors styrning är otydlig.

Rektorn säger att hen vill ha starka arbetslag och att hen inte har någon uttalad pedagogisk idé som hen driver, istället uppmuntrar hen lärares olika initiativ och idéer. Som exempel ger rektorn två lärare som vill satsa på samarbetslärande. Vidare säger rektorn att hen regelbundet deltar i arbetslagens möten och har som ambition att varje läsår, under ett längre pass observera lärarnas lektioner. Rektorn säger att hen gärna vill sprida den samlade pedagogiska kompetensen på skolan och att detta ska ske genom att lärare delger varandra goda exempel. En lärare säger att skolans

organisation ger dem stor frihet och att rektorn nog tänker att lärare är de som har lättast att se vad som behövs. På samma sätt säger personal från elevhälsan att de upplever ett förtroende för rektorn och att de jobbar under eget ansvar.

Det finns enligt lärare och rektorn visst utrymme under läsåret att sprida goda exempel och ge varandra tips om sådant som olika lärare prövar i sin undervisning. Rektorn säger att hen vill utveckla lärarnas samarbete mot tydligare former av kollegialt lärande men att det kräver tid och att hen just nu inte vill lägga på lärarna fler arbetsuppgifter. Det framkommer av intervjuer att kollegiala lärprocesser ingått i en kompetensutveckling kring formativt lärande och formativ bedömning som genomfördes för något år sedan. Enligt rektorn har denna kompetensutvecklingsinsats inte utvärderats med fokus på om den lett till några förändringar i lärares undervisning.

Det finns vid ett par tillfällen per termin möjlighet för lärare att samverka ämnesvis från årskurs 1 till 9 och det finns arbetslagsmöten där bland annat resultatuppföljning, planering och elevvård ska avhandlas. Rektorn uppger att arbetslagen förutom detta förfogar över ett flertal studiedagar under året för det utvecklingsarbete som ska genomföras.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande delar:

- Att rektorn i högre utsträckning leder och organiserar det pedagogiska arbetet så att det sker ett lärande i kollegiet som ger avtryck i undervisningen.
- Att rektorn påbörjar ett systematiskt jämställdhetsarbete.

Skolinspektionen granskning visar att rektorn behöver ta ett tydligare ansvar för att det sker en utveckling av undervisningen. Skolan saknar tydliga former för ett kollegialt samarbete som syftar till en utveckling av nya och alternativa undervisningsmetoder. Granskningen visar också att skolans personal särskilt behöver uppmärksamma och undersöka om undervisningen är utformad så att flickor och pojkar ges samma förutsättningar att utvecklas och lära.

Pedagogiskt ledarskap

Flera lärare säger att arbetslagsmötena inte räcker till för att de ska hinna med att samverka och samarbeta med varandra. De säger också att de inte gör några besök på varandras lektioner i syfte att utveckla nya arbetssätt och undervisningsmetoder. Det finns lärare som säger att de inte vet åt vilket håll rektorn vill styra skolan. Andra lärare

säger att skolan inte har gemensamma studiedagar och aktiviteter och att de inte känner till vad rektorn har för mål för skolan. Flera lärare ger uttryck för att rektorn har stor tillit till dem, är lyhörd för idéer och ger dem stöd, vilket de menar i de flesta fall är positivt. Samtidigt finns det lärare som säger att det tycker att det är problematiskt att arbetslagen gör på så olika sätt och efterlyser en större styrning och närvaro från rektorn.

Rektorn säger att hen gärna vill sprida den samlade pedagogiska kompetensen på skolan och att detta ska ske genom att lärare delger varandra goda exempel. Rektorn säger att hen ska införa fler inslag av kollegialt samarbete och berättar att ett arbetslag för närvarande arbetar med kooperativt lärande med sina elever. Rektorn uppger också att hen via medarbetarsamtal under hösten ska följa upp lärarnas erfarenheter av kollegialt samarbete innan hen bestämmer hur ett fortsatt sådant arbete ska läggas upp.

Rektorn ska enligt 2 kap. 10 § skollagen (2010:800) fatta beslut om sin enhets inre organisation och får uppdra åt anställd som har tillräcklig kompetens och erfarenhet att fullgöra enskilda ledningsuppgifter. Även om rektorn får delegera planeringen och genomförandet av utvecklingsarbetet har rektorn en central och viktig roll i att leda och driva kvalitetsarbetet så att det blir tydligt för alla personal vad som ska prioriteras och utvecklas, när och hur olika insatser ska genomföras och vem som ansvarar för vad. Som en del i kvalitetsarbetet ska rektorn också följa upp om de skolförbättrande åtgärderna fått avsedd effekt ¹.

Inom forskningen framhålls att ett framgångsrikt skolledarskap kännetecknas av att rektorn skapar en funktionell och lärande organisation ². Ett sätt för rektorn att etablera en lärkultur på skolan är att ge lärare goda förutsättningar för kollegialt samarbete. Ett sådant samarbete bör riktas mot specifika och avgränsade områden för att ge effekt på elevernas lärande. Skolinspektionen rekommenderar att arbetet läggs upp så att lärarna tillsammans utvecklar nya och alternativa upplägg och

¹ Skolverket (2012a) *Systematiskt kvalitetsarbete – för skolväsendet*, Skolverkets allmänna råd med kommentarer om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet, Stockholm: Fritzes, s. 13ff.

² Se till exempel Robinson m.fl. 2008, s. 664; Leithwood m.fl. 2008, s. 29ff; Hallinger m.fl. 2011, s. 128ff, 137.

undervisningsmetoder som de sen provar och utvärderar i den egna undervisningen. Rektorn behöver leda och organisera formerna för arbetet så att samverkan inte bidrar till att icke önskvärda undervisningskulturer blir konserverande.

Skolans jämställdhetsarbete

Intervjuer med elever och lärare ger, med något enstaka undantag, inga exempel på hur skolan arbetar för att motverka traditionella könsroller. Rektorn säger att hen inte drivit några processer kring detta. Rektorn säger vidare att skolan uppmärksammat skillnader i flickors och pojkars betyg men att hen inte kartlagt om denna insikt lett till några förändringar i klassrummet. Rektorn säger att det är ett område som skulle kunna vara ett utvecklingsområde men att hen valt att inte fokusera på det.

Enligt 1 kap. 8 § skollagen (2010:800) ska utbildningen främja lika rättigheter och möjligheter inom utbildningen oavsett kön och könsöverskridande identitet och uttryck. Av förordning om läroplanen för grundskolan, förskoleklass och fritidshemmet (Lgr 11, SKOLFS 2010:37, 1 kap. och 2.8 kap.) framgår att skolan aktivt och medvetet ska främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter. Det sätt på vilket flickor och pojkar bemöts och bedöms i skolan, och de krav och förväntningar som ställs på dem, bidrar till att forma deras uppfattning om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan har ett ansvar för att motverka traditionella könsroller. Skolan ska därför ge utrymme för eleverna att pröva och utveckla sin förmåga och sina intressen oberoende av könstillhörighet.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn inledningsvis undersöker om flickor och pojkar får samma utrymme, inflytande och lärarstöd i undervisningen. En utgångspunkt kan vara att undervisningens innehåll och arbetsformer följs upp på ett sådant sätt att könsroller uppmärksammas. En annan utgångspunkt kan vara att ta reda på om, när och hur eleverna får möjlighet att diskutera könsroller och könsroller vad gäller studie- och yrkesval.

Undervisning

Författningsstöd för våra bedömningar:

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 och 5a och 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen

Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.

Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande samt 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner med kunskapskrav

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Skälen för bedömningen är att lärare i olika utsträckning tar ansvar för att leda och styra arbets- och lärprocesserna i undervisningen. Samma variation finns i olika lärares arbete med att utforma och anpassa undervisningen så att alla elever utmanas och stimuleras. Granskningen visar vidare att undervisningen främst behöver utvecklas så att eleverna får vara delaktiga i planeringen och genomförandet av undervisningen. Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen kopplat till de iakttagelser myndigheten gjort inför och i samband med besöket.

Variation och struktur i undervisningen

Granskningen visar att lärare i olika utsträckning tar ansvar för att undervisningen är målfokuserad och innehåller en variation av uppgifter och aktiviteter.

Lektionsobservationer och intervjuer med elever visar att de flesta lektionerna inleds med en kortare genomgång eller instruktion kopplat till innehållet och att de olika uppgifter, moment och aktiviteter som ska gås igenom under lektionen finns uppskrivna på tavlan. Elever och lärare säger att det i alla ämnen finns pedagogiska planeringar på skolans webbplats. Av intervjuer med elever framgår dock att det inte är så vanligt att lärarna berättar för dem om syftet med de olika uppgifterna och flera elever säger att de inte har koll på vad ett arbetsområde innehåller och hur det är tänkt att de ska arbeta med det. Andra elever berättar att deras lärare går igenom detta när ett nytt arbetsområde inleds. Några lärare säger att de visar och förklarar planeringarna för eleverna. Flertalet av de intervjuade lärarna säger att det alltid ska finnas en lektionsplanering på tavlan i klassrummet. Andra lärare är av uppfattningen att det inte är något uttalat krav.

Eleverna ger uttryck för att de flesta lektioner som inte har ett huvudsakligen praktiskt innehåll, ser likadana ut till sitt upplägg. De säger att eget skriftligt arbete dominerar. Eleverna säger också att skriftliga redovisningsformer såsom prov, läxförhör och skriftliga inlämningsuppgifter dominerar och vill ha fler muntliga redovisningsformer.

Det finns på de lektioner som Skolinspektionen observerat några exempel där lärare diskuterar eller förklarar syfte och mål med lektionen. Lektionerna innehåller exempel på flera olika arbetssätt såsom klassrumsgenomgångar, enskilt arbete, arbete i par eller i grupp och praktiska arbetsuppgifter. Med undantag för en lektion då eleverna avslutningsvis skriver om vad de gjort i en loggbok, saknar lektionerna en avslutande del där läraren sätter lektionsinnehållet i ett större sammanhang eller på något sätt tar reda på om och vad eleverna lärt sig. Eleverna säger i intervjuerna att det vanligaste är att de jobbar på med sina uppgifter till det är några minuter kvar på lektionen och att

läraren säger något kort och frågar dem om de förstått uppgifterna. Flera elever säger att man då svarar ja, fast man inte förstått allt.

På samtliga observerade lektioner går läraren antingen runt i klassrummet och kontrollerar att eleverna förstått och svarar på frågor eller sitter ner och låter eleverna komma till dem. Elever som intervjuats säger att deras lärare hjälper dem när de räcker upp handen men att det ibland kan ta tid innan läraren hinner komma. Det finns något exempel på att eleverna tröttnar på att vänta på läraren och inte kommer vidare med sitt arbete.

Utmaningar i undervisningen

Granskningen visar att eleverna på olika sätt utmanas i undervisningen även om det varierar beroende på ämne och lärare. Med något enstaka undantag arbetar alla elever med samma innehåll och med samma arbetssätt under de lektioner som Skolinspektionen observerat. Eleverna säger vid intervjuerna att det är så det brukar vara på lektionerna. De säger också att det i flera ämnen finns extrauppgifter som de kan fortsätta med eller så får de läsa i en bok eller arbeta vidare tills de övriga eleverna blir klara. Exempel på detta finns på de observerade lektionerna. Det finns också exempel på att läraren, när hen märker att några elever är klar med uppgiften bryter elevernas arbete för att istället gå igenom frågor och svar gemensamt på tavlan. Två av de observerade lektionerna har ett sådant innehåll och upplägg att eleverna kan arbeta vidare på olika nivåer och med olika uppgifter självständigt, med stöd av kamrater och läraren. Lärare som intervjuas säger att eleverna kan få uppgifter på olika nivåer och eleverna säger överlag att undervisningen är lagom svår och utmanande. Några av de äldre eleverna säger att de har för mycket att göra och att de måste arbeta flera timmar hemma med skolarbetet.

Elevers delaktighet

Granskningen visar att undervisningen behöver utvecklas så att eleverna får vara delaktiga i planeringen och genomförandet av undervisningen. Elever som intervjuats säger att det är läraren som bestämmer vad de ska göra och sen gör eleverna det. Flertalet elever säger att det är läraren som gör planeringen och att de inte brukar få utvärdera undervisningen. Lärare som undervisar de yngsta eleverna säger att de alltid gör planeringarna tillsammans med eleverna. Det finns lärare som i intervju berättar att eleverna får skriva ner det de vill jobba med och sen försöker hen gå eleverna till mötes. Några av de intervjuade lärarna säger att eleverna får välja arbetsform, vem de vill arbeta med och hur de ska redovisa vad de lärt sig. Lärare som undervisar de äldre eleverna säger att de tar fram pedagogiska planeringar för alla arbetsområden men att eleverna har liten, eller ingen möjlighet att påverka innehållet i dessa. Några lärare säger att de inte brukar göra utvärderingar med eleverna medan andra lärare ger

exempel på hur de använder sig av så kallade "exit tickets" för att få en snabb bild av vad eleverna förstått och vad de tyckt om lektionen. Någon lärare säger att hen vid slutet av en lektion kan låta eleverna utvärdera sitt arbete gentemot den pedagogiska planeringen.

Elevers reflektion över lärandet

Det finns på en av de observerade lektionerna exempel på hur läraren får eleverna att skriftligen reflektera över vad de gör, hur det gått och vad de behövt förändra för att klara av att lösa uppgiften. På en annan lektion finns exempel på hur läraren lägger upp lektionen så att eleverna tränar in en strategi för att ta till sig ett nytt kunskapsinnehåll. Strategin går ut på att eleven först arbetar själv, sen stämmer av och diskuterar lösningen med en kamrat och därefter följer ett lärarlett klassrumssamtal. Det går att urskilja två olika sätt att ställa frågor på som lärarna använder. Det ena, och vanligast förekommande sättet är att läraren ställer frågor i ett kontrollerande syfte och att dessa frågor har ett givet och korrekt svar. När dessa lärare svarar på elevernas frågor är de mer benägna att lotsa eleven fram till svaret eller hänvisa till den sida i boken eller texthäftet där svaret finns. Det andra sättet som kan observeras är lärare som avvaktar med att besvara elevernas frågor och istället frågar hur eleverna det tänker, vad de redan provat och vad de mer kan prova göra. Dessa lektioner präglas av att eleverna ställer fler frågor än läraren.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Eleverna ska ges förutsättningar att vara delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande. I detta ingår att eleverna får medverka vid planeringen och utvärderingen av undervisningen.

Skolinspektionen granskning visar att elevernas delaktighet i undervisningen på olika sätt behöver förbättras. Detta omfattar såväl elevernas delaktighet vid planeringen av undervisningen som att de ges möjlighet att på olika sätt reflektera över sitt eget lärande och tillsammans med läraren utvärdera undervisningen. Av intervjuer med elever och lärare framgår att elevernas delaktighet i planeringen och genomförandet av undervisningen varierar beroende på ämne, lärare och årskurs. Skolan har själv identifierat elevernas ansvar och inflytande som ett prioriterat förbättringsområde och det är därför viktigt att ett strukturerat och målstyrt förbättringsarbete påbörjas.

Denna granskning visar, i likhet med skolans egna enkätundersökningar, att elevernas möjlighet till inflytande och delaktighet inte ökar utan minskar med deras ålder. Lärare som undervisar elever på låg- och mellanstadiet ger exempel på hur de involverar eleverna redan då ett arbetsområde planeras och ger flera exempel på hur eleverna, muntligt och skriftligt och vid olika tidpunkter får utvärdera arbetet. Flera elever i dessa årskurser säger att de i några ämnen får göra utvärderingar och på så sätt säga vad de tycker, men säger också att "vad vi ska göra är ändå redan ganska bestämt". Lärare som undervisar äldre elever säger överlag att de gör de pedagogiska planeringarna utan elevernas medverkan och att de inte systematiskt låter eleverna utvärdera undervisningen. Med ett undantag finns det på de observerade lektionerna inga exempel på att eleverna medverkar i val av innehåll eller arbetssätt. Sammantaget visar granskningen att, trots att elevers inflytande är ett av skolans prioriterade utvecklingsområden saknar skolan gemensamma former för utvärdering av undervisningen.

Av förordning om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11, SKOLFS 2010:37, 1 kap. och 2.3 kap.) framgår att undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och utveckla samtliga elevers förmåga och vilja att ta ett personligt ansvar. För detta behöver läraren ge eleverna inflytande i undervisningen. Det framgår vidare av läroplanen att ett sådant inflytande ska anpassas till elevernas ålder och mognad. Ett ökat inflytande över utbildningen och undervisningen förväntas leda till att eleverna utvecklar sin förmåga och vilja att ta ett personligt ansvar för sitt lärande.

Svensgårdsskolan har deltagit i Skolinspektionens kvalitetsgranskning av förutsättningar för delaktighet i undervisningen i årskurs 5. Beslut för Svensgårdsskolan fattades i februari 2018 (Dnr 2016:11440) och i beslutet har Skolinspektionen identifierat två områden där Svensgårdsskolan behöver förbättra sitt arbete. Ett utvecklingsområde handlar om att eleverna behöver få möjlighet att samhandla och interagera med andra elever i sitt lärande. Det andra utvecklingsområdet handlar om att eleverna behöver få möjlighet att utöva ett reellt inflytande över undervisningens innehåll och arbetssätt. Denna granskning visar att rektorn behöver intensifiera sitt arbete inom dessa områden och säkerställa att det omfattar skolans alla lärare och elever. Detta kan ske genom tydliga krav på att lärarna redan vid planeringen av de olika arbetsområdena involverar eleverna. Vidare behöver olika metoder för utvärdering elevernas egna arbetsinsatser provas och systematiskt sprids bland lärarna.

Ett sätt för läraren att göra eleverna delaktiga i deras eget lärande är också att låta eleverna utveckla och använda olika inlärningsstrategier så att de medvetet kan

planera, genomföra och utvärdera sitt arbete och lärande³. Forskning visar att metakognitiva strategier har goda effekter på elevernas studieprestationer. Skolinspektionen har under granskningen sett exempel på hur lärare i sin undervisning använder arbetssätt som innebär att eleverna återkommande får diskutera sina tankar och lösningar med en kamrat. Men det finns också exempel på hur eleverna lämnas att själv ta sig an ett innehåll och för att komma vidare återkommande behöver lärarens hjälp. Skolinspektionen rekommenderar därför att skolan i arbetet med att förbättra elevernas delaktighet i undervisningen också låter alla elever prova och utveckla olika strategier för sitt lärande.

Trygghet och studiero

Författningsstöd för våra bedömningar:

3 kap. 3 §, 5 kap. 3 §, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Skolinspektionen bedömer följande: Utbildningen präglas i hög utsträckning av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Skälen för bedömningen är att det finns ett samlat arbete på skolan för att skapa och upprätthålla en lugn och trygg miljö. Granskningen visar att elevernas upplevelse av trygghet och studiero systematiskt följs upp och att skolan arbetar aktivt för att vidta åtgärder som tillförsäkrar eleverna en lugn och trygg miljö.

Intervjuer med rektorn, elevhälsa och lärare visar att skolan, förutom att årligen följa upp elevernas upplevelse av bland annat trygghet och studiero, gör sociogram i alla klasser i syfte att kartlägga relationer elever emellan och identifiera om det finns behov av särskilda insatser. Det framkommer också av intervjuer att skolan sedan flera år tillbaka arbetar med ett så kallat flödesschema som stöd för lärarna när det gäller att upprätthålla studiero i klassrummet. Schemat är en form av åtgärdstrappa och

³ Börjesson, L. (2012) *Om strategier i engelska och moderna språk*, se www.skolverket.se och flikarna "Om Skolverket" – "Publikationer".

syftar enligt rektor och lärare till att skapa en likvärdighet och samsyn kring arbetet med att upprätthålla studiero. Lektionsobservationer och intervjuer visar vidare att skolan nyligen infört skarpare regler kring mobiltelefoner på lektionstid. Trots detta arbete finns det flera elever som säger att de blir störda i sitt arbete och att deras lärare överlag borde vara strängare och oftare visa ut elever från lektionen. På de lektioner som Skolinspektionen observerat kan eleverna ägna sig åt sina arbetsuppgifter och lärarna är observanta och agerar när ljudnivån stiger. I detta sammanhang vill Skolinspektionen påpeka att ett tydligt ledarskap och en stimulerande undervisning i hög grad visat sig vara faktorer som påverkar studieron i klassrummet ⁴.

Skolans senast genomförda egna enkäter visar att av tio elever anger i genomsnitt fler än nio att de trivs och är trygga på skolan. Rektorn beskriver flera olika pågående åtgärder som syftar till att öka tryggheten på skolan. Det handlar om vuxennärvaro och rastaktiviteter, återkommande gemensamma aktiviteter på skolan och det arbete som bedrivs inom ett kommunövergripande antimobbningsprogram. Arbetet med detta program innebär, förutom regelbundna mätningar, samtalsgrupper och fallbeskrivningar som personalen arbetar med och olika gruppövningar som mentorn ska genomföra med sin elevgrupp. Lärarna säger i intervjun att de arbetar med det på mentorstiden. Flertalet av de elever som intervjuats säger dock att det sker sällan eftersom mentorstiden bara är en kvart.

Rektorn säger att hen regelbundet stämmer av arbetet med trygghet och studiero med elevhälsans personal, med arbetslagsledarna och med de klassrepresentanter (elever) som hen träffar på skolrådsmötena. Rektorn säger vidare att Helsingborgs stad genomfört en enkätundersökning kring studiero och att hen avser att arbeta vidare på skolan utifrån skolans resultat men också utifrån de analyser som gjorts på hela materialet.

⁴ Skolinspektionen (2016c) *Skolans arbete med att säkerställa studiero – det räcker inte att det är lugnt, eleverna måste lära sig något också*, Stockholm: Skolinspektionen, s. 16.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd till våra bedömningar:

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 och 15 §§, 10 kap. 20a § skollagen

9 kap. 20 och 22b §§ skolförordningen

Lgr 11 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i hög utsträckning.

Skälen för bedömningen är att rektorn överlag ger lärarna förutsättningar att ge likvärdiga omdömen och sätta likvärdiga betyg. Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen kopplat till de iakttagelser myndigheten gjort inför och i samband med besöket.

Granskningen visar att elevernas kunskapsutveckling och arbetet med att bedöma elevernas prestationer kontinuerligt följs upp i olika forum. Rektorn har regelbundna avstämningar med skolans specialpedagoger och med arbetslagsledarna och deltar i de betygskonferenser som införts i de arbetslag som har elever i årskurser där betyg sätts. Under ledning av arbetslagsledarna diskuterar och analyserar lärare i olika konstellationer resultat på nationella prov och hur dessa förhåller sig till termins- och slutbetyg. Det framgår av intervjuer med lärare och rektorn att det under föregående läsår bedrivits ett utvecklingsarbete för att ta fram bedömningsmatriser i olika ämnen där ett av syftena varit att skapa en likvärdighet och tydlighet för eleven i vad som bedöms och betygssätts. Lärarna säger att matriserna ska vara uppbyggda på samma sätt och att arbetet med dem inneburit många bedömningsdiskussioner.

Rektorn beskriver vidare att lärare för årskurs 1 till 9 möts i ämnesgrupper och att lärarna i dessa forum kan diskutera progression, kunskapskrav och bedömning. Några av de lärare som intervjuats säger dock att de inte uppfattar att detta forum främst är till för bedömningsdiskussioner. Av intervjuer med lärare framgår också att forumet har brister för lärare som undervisar yngre elever i flera ämnen eftersom de inte kan delta i mer än ett ämnesforum. Rektorn och flera lärare säger att två arbetslag deltagit i Helsingborgs stads fortbildning kring bedömning för lärande och rektorn uppger att en motsvarande satsning efter det har genomförts för lärare i årskurs 1 till 3.

Granskningen visar att lärare i årskurser som ansvarar för genomförande och bedömning av nationella prov samverkar med andra lärare i huvudmannens organisation. Dessa forum, som syftar till att ge stöd för en mer likvärdig bedömning, ger också lärarna möjlighet att diskutera avvikelser mellan resultat på nationella prov

och slutbetyg. Lärare som intervjuats säger vidare att de i det dagliga arbetet med att planera undervisningen ofta diskuterar bedömningsfrågor med sina ämneskollegor.

Det framgår av skolans kvalitetsrapport att bedömning och betyg är ett av skolans utvecklingsområde under innevarande läsår. Utvecklingsarbetet ska, enligt rektorn, ske arbetslagsvis och ledas och dokumenteras av arbetslagsledarna.

Utvecklingsarbetet bör enligt Skolinspektionen också ges en inriktning mot möjligheter för lärare att samverka i samband med betygssättning.

Detta beslut har identifierat behov av mer utvecklade former för det kollegiala lärandet och en tydligare ledning och styrning av sådana forum. Skolinspektionen föreslår att det kollegiala samarbetet även inriktas mot att lärare tillsammans fortsätter utvecklar sin bedömarkompetens⁵. Genom att lärare tillsammans diskuterar och analyserar hur de bedömer elevernas kunskaper i förhållande till kunskapskraven och hur de säkerställer att eleverna på olika sätt och vid flera tillfällen får visa sina kunskaper främjas en mer likvärdig bedömning. Konkret kan lärare jämföra elevarbeten som representerar kunskapskravens olika nivåer och diskutera sina bedömningar med varandra. Skolverkets bedömningsstöd för grundskolans olika ämnen och årskurser kan användas som en gemensam utgångspunkt för lärarnas arbete.

⁵ Klapp, A. (2016) Att utveckla lärares bedömarpraktik, i: Jarl, M& Nihlfors, E. (red.) *Ledarskap, utveckling, lärande*: Grundbok för rektorer och förskolechefer, Stockholm: Natur & Kultur.

På Skolinspektionens vägnar

X Mats Lundqvist

Enhetschef

Signerat av: Mats Lundqvist

X Inger Börjesson

Föredragande

Signerat av: Inger Börjesson

I handläggningen av ärendet har även utredare Linda Lantz och Johan Asp medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Sex lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- Två gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorns lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten den 11 och den 12 september 2018. Besöket genomfördes av Inger Börjesson och Linda Lantz.

Svensgårdsskolan är belägen i Ödåkra i Helsingborgs kommun. Skolenheten har 407 elever i förskoleklass till årskurs 9. Personalen är indelade i fyra arbetslag och skolans leds av en rektor och en biträdande rektor på deltid som ansvarar för fritidshemmet.